

Graziani Borbála

A magyar történelem egy olasz tankönyvben (Az „*Il giornale della storia*” tankönyv alapján)

Az általam vizsgált tankönyv, az „*Il giornale della storia*” (magyarul: a történelem újsága) egy Olaszországban használatos – felső tagozatos tanulók számára készült – tankönyv, ezért természetesen kevésbé részletes, mint egy gimnáziumi tankönyv, és Magyarországról is igen kevés információt tartalmaz.

Az első említés a magyarokról a honfoglalás kapcsán történik. Az arabokkal és a normannokkal egyetemben azok közé a népek közé sorolják, amelyek a X. század körül megtámadják Európát, s akik, mielőtt István király alatt megtértek volna a keresztény hitre, Közép-Európában és Itáliában is kalandoztak. Ábrázolásul a tankönyv egy igen pontatlan térképet közöl, ahol Pannónia és a magyarok letelepedési helye valahol a mostani román-bolgár határ környékén található. Néhány oldallal később I. Ottó magyarok feletti győzelmét említik, alatta az aquileiai bazilikában található híres kép látható, mely egy lovon ülő nyilazó ősmagyarot ábrázol. A középkor történetében más utalás nem található a magyarokra.

Az újkori részben Mohács, ugyan a csatahely említése nélkül, de pontos dátummal szerepel: eszerint II. Nagy Szulejmán 1526-ban elfoglalta Magyarország egy részét. Ugyanilyen keveset tudunk meg a török kiűzéséről – mindössze annyit, hogy miután a törökök 1683-ban egész Magyarországot elfoglalták, Bécsset sikertelenül ostromolták, és ez a török hatalom Európából való kiszorításához vezetett. Az 1699-es béke után Magyarország ismét Habsburg fennhatóság alá kerül, írja, mintha ez mindig is így lett volna. Meg kell azonban említeni, hogy a korszakról készült térképek jóval pontosabbak: Magyarországot, mint Ausztriához tartozó országot ábrázolják, de helyesen elválasztják a császárság területétől.

A XIX. századra vonatkozó részben még ennél is kisebb szerepet kapnak a magyar események, 1848 magyar történéseire csak egy pontatlan mondatban utalnak: az Osztrák Császárság csak orosz segítséggel tudta elfojtani a bécsi, a magyar és az olasz mozgalmakat. A kiegyezéssel nem foglalkoznak, ennek ellenére az ezt követő időszakban használják az Osztrák-Magyar Monarchia kifejezést.

A XX. századdal foglalkozó kötetekben található arányaiban a legtöbb információ hazánkról. A századfordulóról szóló fejezetben a birodalmak gyengeségéről beszélve kitér az Osztrák-Magyar Monarchia helyzetére: a császárság a XIX. században több válságon ment keresztül, egyrészt az olasz és a német egység kialakulása, másrészt a magyarországi ellentétek miatt. A birodalom nagyhatalmi státuszának biztosítására bizonyos autonómiát kényszerült adni Magyarországnak, ennek következményeként keresztelték át a birodalmat Osztrák-Magyar Monarchiának. Tehát, igaz, hogy kissé zavarosan, de itt visszautalnak a kiegyezésre. Összegezve a Monarchia világháború előtti helyzetét, megállapítják, hogy

bár még az egyik európai nagyhatalom volt, belső egyensúlya egyre gyengébbnek bizonyult.

A Ferenc Ferdinánd elleni merénylettel és a háború kitörésével részletesen foglalkoznak. Az első világháborúban, mint ismeretes, az olaszok (a kezdeti semlegesség után) és a magyarok két különböző oldalon egymás ellen harcoltak. Az Isonzo, majd a Piave vonalánál húzódó front egy térképen látható, az itt végbement harcok egy kronológiai áttekintésben szerepelnek.

A háború utáni békeszerződés kapcsán egy olvasmányban közlik a Wilson-i tizennégy pontot, de arról nem esik szó, hogy a békeszerződések fogalmazásakor ezeket mennyire vették figyelembe. A háború utáni rendezésről azt írják, hogy a párizsi békekonferencián a németeket szigorúan meg kívánták büntetni és egy új európai egyensúlyt akartak létrehozni, az Osztrák-Magyar Monarchia szétesése után is. A békeszerződések közt megemlítik a Trianont is, de csak annyi magyarázatot fűznek hozzá, hogy a volt Monarchia területén új önálló államok jöttek létre: Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Lengyelország. Megemlítik továbbá, hogy Magyarországnak is, mint a többi vesztes államnak, súlyos jóvátételeket kellett fizetnie.

A két háború közötti időszakkal foglalkozó részben igen kevés szó esik Magyarországról, összesen egy (szintén igen pontatlan) mondat szerepel a Horthy-korszakról. Eszerint bonyolult belső viszályok után Horthy tábornok 1921-ben egy erősen tekintélyuralmi rendszert hozott létre.

A második világháború eseményeiben nincs említés Magyarországról, egyetlen Európa térképen szerepel, mint a tengelyhatalmak szövetségese.

A hidegháborús időszak kezdetén felsorolják az ide tartozó országokat, köztük Magyarországot is. A kommunista korszakban egyetlen magyar esemény az ötvenhatos forradalom, erről egy bekezdés szól: 1956-ban Magyarországon anti-kommunista forradalom tört ki, demokratikus kormány alakult. A Szovjetunió azonban fegyveres erővel kényszerítette az országot ismét a kommunisták hatalma alá. A forradalomról egy fényképet is közölnek, melyen a pesti utcákon Sztálin-arcképeket égetnek.

A közelmúlt eseményei közül fontossága miatt elég sok szó esik a rendszerváltásról. A fő hangsúly a berlini fal ledöntésén és a Szovjetunió felbomlásán van, Magyarországot csupán megemlítik a Szovjet blokk többi országa mellett, amelyekben 1989-ben szintén végbement a rendszerváltás. További utalás országunkra az Európai Unió bővítése kapcsán történik, de mivel 2001-es kiadású a tankönyv, ezt csak mint jövőbeli eseményt említi.

Összegezve tehát elmondható, hogy a tankönyv igen szűkszavúan és pontatlanul beszél a magyar eseményekről. Ez azonban nem a rosszindulatnak tulajdonítható, hanem inkább a tájékozatlanságnak, ami hazánkkal kapcsolatban Nyugat-Európában, így Olaszországban is jellemző. A szűkszavúság a könyv jellegének is betudható, hiszen általános iskolás tankönyv lévén a korosztálynak megfelelő részletességgel és mélységben tárgyalja anyagát.

Borbála Graziani: Hungarian history in an Italian schoolbook

Borbála Graziani analyse a schoolbook written for the upper classes in Italy. She establishes that about the Árpád's conquest of Hungary, about the battle in Mohács, about the fight for freedom in 1848 and about the collapse of the Austro-Hungarian Monarchy after World War I can be read in this book. Among of the events of the near past, the revolution in 1956 and the failure of it, and the democratic transformation in 1989 are found worthy of attention.

Borbála Graziani: Die ungarische Geschichte in den italienischen Geschichtsbüchern

Die Autorin analysiert ein Lehrbuch für die Sekundarstufe. Das italienische Lehrbuch behandelt die Landnahme, die Schlacht von Mohács, den Freiheitskampf von 1848–48, sowie den Zerfall der Monarchie nach dem ersten Weltkrieg. Unter den Ereignissen der jüngsten Vergangenheit wird 1956 und die Wende in 1989 hervorgehoben.

Lajta Béla sajátkezű díszítése
a zsidó gimnázium homlokzatán